

12/6/2026

לכבוד
ח"כ הכנסת מירב כהן – יו"ר הועדה למעמד קידום האישה
חברי הוועדה הנכבדים

הנדון: דיון בנושא הסרת חסמים אלמנות לציון יום האלמנה הבינלאומי שהתקיים ב24/6/2026

1. עמותת חמניות היא הגוף המרכזי בישראל המעניק מענה מקיף לילדים ובני נוער יתומים השכול האזרחי והביטחוני כאחד אשר פועל משנת 2018. העמותה מלווה יתומים ואלמנות בפריסה ארצית באמצעות תוכניות חברתיות חינוכיות וטיפוליות מרכז למיצוי זכויות, ליווי תעסוקתי ופעולות הסברה ומדיניות.
2. בישראל חיים כיום כ-35.000 ילדים ובני נוער יתומים עד גיל 18, הגדלים במשפחות שבה אחד ההורים נפטר, אותם מגדלים כ-18.000 אלמנות ואלמנים מאז מתקפת ה-7 באוקטובר נוספו למעגל היתמות למעלה מ-900 ילדים נוספים.
3. נשים אלמנות מתמודדות עם אובדן בן הזוג, לצד אחריות מלאה לפרנסת המשפחה וגידול הילדים. עבור רבות מהן, המעבר החד להורות יחידנית מתרחש בצל טראומה עמוקה, קושי כלכלי ואתגרים תעסוקתיים משמעותיים, אלמנות בישראל נדרשות להתמודד עם מציאות מורכבת הכוללת: פגיעה ביכולת ההשתכרות וההתפתחות המקצועית מהתמודדות עם חסמים ברוקרטיים במימוש זכויות מחסור במענים מותאמים בשגרה ובחירום לצד זאת, סוגיית האלמנות משקפת באופן מובהק את האתגרים הייחודיים העומדים בפני נשים הנושאות לבדן בנטל הכלכלי, ההורי והרגשי.
4. כיום אין מתווה חירום ייעודי לאלמנות וילדיהם במצבי חירום לאומיים במלחמות האחרונות חרבות ברזל" ובמבצע "שאגת ארי" נחשפנו באופן ברור להיעדרו של מענה ממשלתי מותאם למשפחות אלמנות ויתומים למרות הניסיון המצטבר של מדינת ישראל בהתמודדות עם מלחמות ומבצעים צבאיים, מגפות מצבי חירום לאומיים, לא גובש עד היום מתווה חירום ייעודי לאוכלוסייה זו, לא הופקו לקחים מערכתיים שיתורגמו למדיניות סדורה.
5. החסמים המשמעותיים ביותר העומדים בפני אלמנות בישראל הוא שלילת קצבת שאירים עם נישואין מחדש מצב זה יוצר תמריץ שלילי פגיעה כלכלית משמעותית דווקא בקרב נשים שביקשו לשקם את חייהן ולהקים מחדש תא משפחתי יציב לאחר האובדן בפועל, אלמנות רבות נאלצות להתמודד עם דילמה בלתי אפשרית בין הזכות לשיקום אישי ומשפחתי לבין החשש מפגיעה כלכלית בהן וילדיהן הפגיעה אינה מסתכמת באובדן הקצבה בלבד היא מייצרת מסר ציבורי בעייתי שלפיו המדינה מענישה אלמנות שבחרו להשתקם, ובכך פוגעת בחופש הבחירה שלהן, בביטחון הכלכלי סיכויי השיקום של המשפחה כולה.

6. קיימת כיום פגיעה משמעותית ביתומים המקבלים קצבת שארים, אשר מסיימים את לימודיהם בתיכון וממתינים לגיוס לצה"ל - לשירות לאומי, ו/או למכינה קדם-צבאית או למסלול הכשרה מוכר בתקופת הביניים שבין סיום הלימודים לבין תחילת השירות. היתומים והאלמנה מאבדים את זכאותם לקצבת שאירים למשך מספר חודשים ולעיתים אף יותר למרות שמצבם הכלכלי והמשפחתי לא השתנה, מדובר באוכלוסייה צעירה הנמצאת באחת מנקודות המעבר המשמעותיות ביותר בחייה, כאשר דווקא בתקופה זו הם נדרשים להתמודד עם הוצאות מוגברות, הכנה לשירות הצבאי או הלאומי ולעיתים גם סיוע כלכלי לאם המשפחה שלילת הקצבה בתקופת ההמתנה יוצרת פגיעה כלכלית נוספת באוכלוסייה שכבר חוותה אובדן משמעותי.

7. אנו מבקשים הכרה באלמנות כאוכלוסיית יעד ייחודית, אין בישראל מדיניות לאומית כוללת לאלמנות כיום האחריות מפוצלת בין מספר משרדי ממשלה אין גורם מתכלל האחראי על ליווי אלמנות לאחר האובדן אין תוכנית ממשלתית רב-שנתית לאוכלוסייה זו ולא קיים מתווה בשעת חירום החרגת האוכלוסייה הזו ממתווה כללי ובנית מתווה מתואם לצרכי האלמנות והיתומים. הקמת גוף ממשלתי מתכלל למשפחות שכול אזרחי.

8. גיבוש תוכנית תעסוקה לאומית לאלמנות, הקמת מאגר מידע לאומי איתור יזום של משפחות גיבוש מתווה חירום ייעודי לאלמנות וילדיהן. חסמים שנתרו סביב זכויות אלמנות שנישאו מחדש התאמות בדיני עבודה לאלמנות הנושאות בנטל הגדרה של שעת יציאה מוקדמת בשנת האבל הראשונה, הגנות תעסוקתיות בשנה הראשונה לאחר האובדן.

מאחורי כל אלמנה עומדת משפחה שלמה שנאבקה לבנות את חייה מחדש, השאלה איננה האם המדינה יכולה לסייע אלא כמה זמן עוד תבחר שלא לעשות זאת, לא ייתכן שבישראל של 2026 אלפי אלמנות ימשיכו להתמודד לבד עם אובדן, מצוקה כלכלית ובירוקרטיה מתישה, בעוד המדינה נעדרת מדיניות כוללת עבורן. הגיע הזמן להפסיק לנהל את האלמנות כבעיה פרטית ולהכיר בהן כסוגיה חברתית ולאומית המחייבת מענה ממשלתי מיידי, היום אנו מבקשים מהוועדה לראות את האלמנות לא דרך רגע האובדן, אלא דרך השנים שאחריהן. השנים שבהן הן נושאות לבדן את המשפחה, ואת הדאגה לילדים המאבק היומיומי אלמנות אינן מבקשות יחס מיוחד – הן מבקשות שהמדינה תכיר במציאות שנכפתה עליהן ותספק את הכלים הדרושים להן לגדל את ילדיהן בכבוד בביטחון ובשוויון הזדמנויות."

בברכה,
שירלי שיף
מקדמת מדיניות/עמותת חמניות